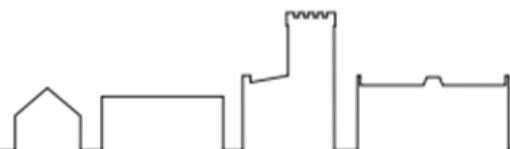

Budget 2026 och plan 2027–2028

Utbildningsnämnden

Innehållsförteckning

INLEDNING	1
NÄMNDENS ANSVAR	1
UTVECKLINGSOMRÅDEN	1
VÄLFÄRDSBROTTLIGHET	2
BEREDSKAP VID KRISSER	3
MÅL	3
HÖG KVALITET	3
STOR VALFRIHET	3
HÖG ATTRAKTIVITET	3
HÖG EFFEKTIVITET	3
HÅLLBAR UTVECKLING	3
FÖRÄNDRINGAR AV MÅL	3
EKONOMI	4
DRIFTREDOVISNING	4
KOSTNADER FÖRDELADE PÅ KOSTNADSSLAG	5
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNADER	6
VOLYMER	8
INVESTERINGAR	8
ÅRLIGA ANSLAG	8
RISKER	9
EKONOMISKA RISKER	9
RISKER FÖR VERKSAMHET	10
OMVÄRLDSRISKER	11
OMVÄRLDSANALYS	11

Inledning

Trots de senaste årens ekonomiska utmaningar fortsätter utbildningsverksamheterna i Danderyds kommun tillhöra toppskiktet när det gäller resultat och kvalitet i jämförelse med såväl länet som riket.

Utbildningsnämndens budget för 2026 uppgår till 980,8 miljoner kronor (netto), vilket är en minskning med 27,8 miljoner kronor (3 procent) jämfört med budget 2025.

Totalt motsvarar uppräkningsen av utbildningsnämndens budget för 2026 20,8 miljoner kronor. Befolkningsprognosen visar på sjunkande volymer för utbildningsnämndens samtliga skolformer, totalt beräknas 362 färre barn och elever jämfört föregående års budget. Det lägre antalet barn och elever motsvarar minskade kostnader om 48,6 miljoner kronor i budget 2026.

Grundbeloppen för förskola, grundskola och fritidshem föreslås en uppräkningsen om 2 procent. Programpriserna för gymnasium räknas upp med 2,8 procent. När beslut om 2026 års programpriser kommer från Storsthlm ska budgeten justeras i enlighet med rekommenderad uppräkningsen.

Nämndens ansvar

Avsnittet redogör övergripande för nämndens ansvar och verksamhet.

Utbildningsnämnden är ansvarig för den kommunala verksamheten med drift- och huvudmannauppgifter inom förskola, fritidshem, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola samt elevhälsa i kommunal regi. Utbildningsnämnden är även ansvarig för Mörby ungdomsmottagning, öppen förskola, enheten för flerspråkighet samt vuxenutbildning genom kommunsamarbetet KCNO.

Utbildningsnämnden ansvarar i enlighet med skollagen också för bland annat resursfördelning, bidrag för skolskjuts och särskilt stöd, myndighetsutövning i enlighet med skollagen gällande skolplikt och kommunalt aktivitetsansvar samt godkännande och tillsyn av fristående förskolor.

Utbildningsnämnden, och dess verksamheter, ska förhålla sig till en rad statliga styrdokument utöver de kommunala styrdokumenten. Exempel på dessa är bland annat skollagen, läroplanerna för de olika skolformerna, barnkonventionen, förvaltningslagen och offentlighets- och sekretesslagen.

Utvecklingsområden

Avsnittet redogör nämndens utvecklingsområden och beskriver de förändringar som krävs utifrån lagändringar, politiska ambitioner, medborgarnas förväntningar och verksamhetens förutsättningar.

Förskola, grundskola och gymnasieskola delar flera gemensamma utvecklingsområden under läsåret 2025/2026, med fokus på att stärka undervisningens kvalitet och skapa trygga, inkluderande lärmiljöer för alla barn och elever. Ett viktigt område är att arbeta för att utveckla och förbättra undervisningen för att möta barn och elevers varierande behov och förkunskaper.

En annan gemensam nämnare för förskolan och skolan i Danderyd är satsningen på att stärka det systematiska kvalitetsarbetet och skapa strukturer för ett fortsatt utvecklingsarbete.

BUDGET OCH PLAN

Förskolan, grundskolan och gymnasieskolan arbetar för att ytterligare integrera kollegialt lärande och erfarenhetsutbyte mellan pedagoger och ledning. Detta bidrar till att höja undervisningens kvalitet och anpassa den efter barnens och elevernas behov.

Inkludering och elevhälsa är även prioriterade områden. Förskolan och grundskolan har gemensamt ett fokus på att stärka arbetet kring barn och elever med särskilda behov, särskilt inom neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF). På samma sätt arbetar gymnasieskolan med att anpassa undervisningen genom kompetenshöjande insatser för att möta eleverna utifrån deras förkunskaper, samtidigt som trygghet och studiero är i fokus.

Grund- och gymnasieskolan fortsätter att utveckla och genomföra internationella samarbeten genom ERASMUS-utbyten, för att stärka elevernas kulturella förståelse och förbereda dem för en global arbetsmarknad.

Sammanfattningsvis strävar skolformerna mot att skapa en lärmiljö där barnen och eleverna trivs och utvecklas. I skolan finns det ett tydligt fokus på att utveckla undervisningen och därigenom förbättra elevernas lärande. Förskolorna och skolorna stärker också sitt systematiska kvalitetsarbete och satsar på kompetensutveckling.

Välfärdsbrottslighet

Kommunfullmäktige antog den 14 oktober 2024 riktlinjer för att bekämpa välfärdsbrottslighet. Syftet är att säkerställa att skattemedel används korrekt och att upprätthålla tilliten till välfärdssystemen.

Riktlinjerna fastställer att Danderyds kommuns arbete mot välfärdsbrottslighet är baserat på i förväg definierade analyser och arbetsmetoder. Såväl övergripande som verksamhetsspecifika analyser och arbetsprocesser ska dokumenteras. Nämnden ansvarar för arbetet mot välfärdsbrottslighet.

För utbildningsnämnden innebär detta att bildningsförvaltningen fortsättningsvis genomför registerkontroll av nyanställd personal (se skollagen 2:31), referenstagning, samt kontroller av examensintyg. Registerkontrollen är ett viktigt instrument för att säkerställa att barn och elever inte undervisas av personer som begått allvarliga brott. Kontrollen av examens- och/eller legitimationsintyg är viktig för att säkerställa att barnen och eleverna i Danderyds verksamheter undervisas av behörig personal men också för att motverka att obehörig personal kan tillskansa sig tjänster som de ej har rätt till.

Utbildningsnämnden har ett extra stort ansvar som tillsynsmyndighet för fristående förskolor. Det handlar i första hand om att genomföra ”ägar- och ledningsprövningar” (se skollagen 2:5) som säkerställer att huvudmännen har insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten, har ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamheten samt i övrigt har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen. Vidare krävs det att huvudmannen bedöms lämplig utifrån skollagens definitioner (se skollagen 2:5). Utbildningsnämnden kommer via bildningsförvaltningen framgent att granska formerna för hur detta arbete (”ägar- och ledningsprövning”) bedrivs och kan utvecklas. Allt med syftet att följa lagens krav och därigenom bland annat motverka välfärdsbrottslighet inom förskolesektorn.

Utbildningsnämnden genomför även inkomstuppdateringar, en nyhet som syftar till att säkerställa att alla vårdnadshavare betalar rätt avgift för förskola och/eller fritidshem. Noterbart är också att utbildningsnämnden i och med nyligen antagna riktlinjer för förskola och fritidshem har rätten att genomföra inkomstkontroller vid behov.

Beredskap vid kriser

I Danderyds kommun finns det förberedda krisplaner som tydliggör hur kommunen ska kunna leda arbetet med att skydda och rädda liv, egendom och miljö ifall en kris uppstår.

Utbildningsnämndens verksamheter behöver dock, i samverkan med kommunledningen, se över sin egen krisberedskap och ytterligare utveckla den för att vara motståndskraftig i händelse av en kris. Detta omfattar beredskap vid olika former av kriser, till exempel stormar, bränder, el- och värmeavbrott, dricksvattenpåverkan, störningar i datakommunikation, terrorism med mera.

Mål

Hög kvalitet

- Mål: Alla barn och elever i Danderyds verksamheter ges, utifrån sina individuella förutsättningar, stöd och stimulans för att nå så långt som möjligt i sin utbildning.
- Mål: Alla barn och elever i Danderyds verksamheter är trygga och mår bra i förskolan och skolan.
- Mål: Danderyds elever har Sveriges högsta kunskapsresultat med avseende på betyg och nationella prov

Stor valfrihet

- Mål: I Danderyds kommun finns en stor valfrihet i utbudet av förskolor och skolor.

Hög attraktivitet

Inget mål är kopplat till strategiområdet.

Hög effektivitet

- Mål: De kommunala enheterna i Danderyd har balans mellan efterfrågan och utbud av platser i förskola och skola.
- Mål: Utbildningsnämndens verksamheter bedrivs kostnadseffektivt.

Hållbar utveckling

- Mål: Danderyds kommun är en attraktiv arbetsgivare som ger förutsättningar för ett hållbart arbetsliv.

Förändringar av mål

Nämnden föreslår inga förändringar av målen.

BUDGET OCH PLAN

Ekonomi

Tabellen visar nämndens nettokostnader och förändringar för åren 2024 – 2028 (exklusive egen regi).

Utbildningsnämnden (mnkr)	Utfall 2024	Prognos 2025	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Nettokostnader (mnkr)	-947,6	-988,6	-1 008,6	-980,8	-970,2	-962,3
Förändring (mnkr)		-41,0	-20,0	27,8	10,6	7,9
Förändring (%)		4%	2%	-3%	-1%	-1%

Utbildningsnämndens budget för 2026 uppgår till 980,8 miljoner kronor (netto). Förändringarna utgår ifrån ”Planeringsförutsättningar och direktiv för budget 2026 och plan 2027–2028” (KS 2025/0078) samt befolkningsprognos från mars 2025.

Nämndens nettokostnader minskar med 27,8 miljoner kronor jämfört med budget 2025. De väsentliga förändringarna är 1 procents uppräknings av nämndens nettobudget, med undantag för pengnivåer som räknas upp med 2 procent (gymnasium 2,8 procent).

Totalt motsvarar uppräknings av utbildningsnämndens budget för 2026 20,8 miljoner kronor. Befolkningsprognosen visar på sjunkande volymer för utbildningsnämndens samtliga skolformer, totalt beräknas 362 färre barn och elever jämfört med föregående års budget. Det lägre antalet barn och elever motsvarar minskade kostnader om 48,6 miljoner kronor i budget 2026.

Planerade nettokostnader för 2027 respektive 2028 är uppräknade med 1 procent. Enligt nuvarande beräkningar och aktuell befolkningsprognos kommer de totala volymerna fortsätta minska under 2027 och 2028. Detta leder till att budgetramen sjunker med 1 procent per år.

Utbildningsnämndens årliga investeringsbudget uppgår till 3,0 mnkr och består främst av nya möbler, tillgänglighetsåtgärder och mindre anpassningar inom resultatenheterna i egen regi.

Driftredovisning

Tabellen visar nämndens intäkter och kostnader för åren 2024 – 2028 (exklusive egen regi).

Utbildningsnämnden (mnkr)	Utfall 2024	Prognos 2025	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Intäkter	90,4	75,2	75,2	75,3	74,2	73,2
Kostnader	-1 038,0	-1 063,8	-1 083,8	-1 056,1	-1 044,4	-1 035,5
Nettokostnader	-947,6	-988,6	-1 008,6	-980,8	-970,2	-962,3

Utbildningsnämndens intäkter består främst av föräldraavgifter för förskola och fritidshem, momskompensation samt statsbidrag. Intäkterna i budget 2026 är i linje med föregående år med en förändring om 0,1 miljoner kronor.

Utbildningsnämndens kostnader består till 96 procent av volymrelaterade kostnader och då främst av utbetald peng. Övriga 4 procent (anslag) avser kostnader för nämnd och förvaltning samt övrig verksamhet. Kostnaderna minskar med 27,7 miljoner kronor (mindre än 3 procent) från 2025 till 2026. Anledning är att den procentuella minskningen av antal barn och elever är strax under 5 procent medan uppräknings av merparten av budgetens kostnader är på 2 procent.

BUDGET OCH PLAN

Intäkter och kostnader för utbildningsnämndens verksamheter i egen regi ingår ej i tabellen ovan. Detaljbudget för dessa verksamheter läggs först efter att kommunfullmäktige fattat beslut om pengnivåerna för 2026. Egen regi som helhet har en nollbudget och 2025 uppgår budgeterade intäkter respektive kostnader till 775,0 miljoner kronor. Med nuvarande kända förutsättningar för budget 2026 prognostiseras intäkter att minska med cirka 17,0 miljoner kronor (drygt 2 procent) till 758,0 miljoner kronor.

Kostnader fördelade på kostnadsslag

Tabellen visar kostnader fördelade per kostnadsslag för åren 2024 – 2028 (inklusive egen regi).

Utbildningsnämnden (mnkr)	Utfall 2024	Prognos 2025	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Anslag	-30,8	-34,5	-34,5	-34,8	-35,2	-35,5
Volym	-916,8	-954,1	-974,1	-946,0	-935,0	-926,8
Egen regi	1,8	-3,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Nettokostnader	-945,8	-992,2	-1 008,6	-980,8	-970,2	-962,3

Anslag

Budgeten för anslag avser kostnader för nämnd och förvaltning samt övrig verksamhet. I övrig verksamhet ingår bland annat ungdomsmottagning, öppen förskola, sjukhuskola och verksamhetsförlagd utbildning. Budgeten för anslag är uppräknad med 1 procent till 2026, vilket motsvarar en ökning om 0,3 miljoner kronor. Enligt planeringsförutsättningarna sänks PO-pålägget med 1,78 procentenheter 2026 jämfört med föregående år, vilket medför minskade kostnader om cirka 0,2 miljoner kronor.

Volym

Budgeten för volymrelaterade kostnader avser främst utbetald peng till förskola, grundskola (inklusive fritidshem) och gymnasium samt kostnader för anpassad skola och vuxenutbildning. Budgeten för volymrelaterade kostnader påverkas främst av pengnivåer och prognostiserade volymer. Samtliga beräkningar av volymer för år 2026–2028 är gjorda med utgångspunkt i den senast tillgängliga befolkningsprognosen från mars 2025 med scenario nollbyggnation. Notera att kostnad per barn och elev varierar mellan olika skolformer och åldrar.

Uppräkning av peng och övriga volymrelaterade kostnader motsvarar ökade kostnader om 20,5 miljoner kronor i budget 2026. Befolkningsprognosen visar på minskade volymer för utbildningsnämnden som helhet, motsvarande minskade kostnader om 48,6 miljoner kronor.

Budgeten för volymrelaterade kostnader uppgår 2026 till 946,0 miljoner kronor, en minskning med 28,1 miljoner kronor (mindre än 3 procent) jämfört med budget 2025.

Egen regi

Kostnadsslaget egen regi avser de förskolor, skolor och övrig verksamhet som bedrivs av Danderyds kommun, samt central förvaltning egen regi. Egen regi som helhet ska upprätta en budget med lika stora intäkter som kostnader och nettokostnaderna för egen regi blir således noll. Enligt planeringsförutsättningarna sänks PO-pålägget med 1,78 procentenheter 2026 jämfört med föregående år, vilket motsvarar cirka 7,0 miljoner kronor i lägre kostnader.

BUDGET OCH PLAN

Verksamhetens nettokostnader

Tabellen visar nettokostnad per verksamhet för åren 2024 – 2028 (exklusive egen regi).

Nettokostnad per verksamhet (mnkr)	Utfall 2024	Prognos 2025	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Nämnd och förvaltning	-27,3	-30,8	-30,8	-31,1	-31,4	-31,7
Förskola	-181,5	-193,2	-203,2	-195,4	-196,2	-197,5
Grundskola	-529,2	-550,5	-560,5	-542,5	-533,0	-528,1
Gymnasium	-175,9	-175,2	-175,2	-176,5	-173,9	-168,9
Kommunal vuxenutbildning	-7,0	-8,8	-8,8	-9,0	-9,1	-9,2
Anpassad skola	-23,2	-26,4	-26,4	-22,6	-22,8	-23,1
Övrig verksamhet	-3,5	-3,7	-3,7	-3,7	-3,8	-3,8
Nettokostnader	-947,6	-988,6	-1 008,6	-980,8	-970,2	-962,3

Nämnd och förvaltning

Budgeten för nämnd och förvaltning uppgår 2026 till 31,1 miljoner kronor och inkluderar en uppräknings av kostnader med 1 procent (0,3 miljoner kronor).

Förskola

Budgeten för förskola uppgår 2026 till 195,4 miljoner kronor, en sänkning med 7,8 miljoner kronor (4 procent) jämfört med budget 2025.

Grundbeloppen för förskola räknas upp med 2 procent, vilket motsvarar 4,3 miljoner kronor. Enligt aktuell befolkningsprognos kommer antalet barn i förskolan att minska och kostnaderna i budget 2026 baseras på 71 färre barn än budget 2025. De färre barnen motsvarar lägre kostnader om 12,1 miljoner kronor, varav 1,6 miljoner kronor avser lägre kostnader till följd av färre nyanlända barn och färre barn med behov av särskilt stöd.

Grundskola

Budgeten för grundskola uppgår 2026 till 542,5 miljoner kronor, en minskning med 18,0 miljoner kronor (3 procent) jämfört med budget 2025.

Grundbeloppen för grundskola räknas upp med 2 procent, vilket motsvarar 10,6 miljoner kronor. Enligt aktuell befolkningsprognos kommer antalet elever i grundskolan minska och kostnaderna i budget 2026 baseras på 232 färre elever än budget 2025. Volymminskningen beräknas medföra 28,3 miljoner kronor i lägre kostnader för utbetald peng. Därutöver sänks budgeten för nyanländresurs och studiehandledning med 2,4 miljoner kronor, medan budgeten för barn i behov av särskilt stöd höjs med 2,1 miljoner kronor.

Gymnasium

Budgeten för gymnasium uppgår 2026 till 176,5 miljoner kronor, en ökning med 1,3 miljoner kronor (mindre än 1 procent) jämfört med budget 2025.

Budget 2026 inkluderar ett antagande om 2,8 procents uppräknings av gymnasiets programpriser, vilket motsvarar 4,8 miljoner kronor. Beslut om programpriser för 2026 fattas gemensamt med övriga kommuner inom samverkansområdet Storsthlm och budgeten kommer justeras i enlighet med rekommendationen.

BUDGET OCH PLAN

Enligt aktuell befolkningsprognos som ligger till grund för beräkningen av utbetald gymnasiepeng, kommer antalet elever i gymnasium minska och kostnaderna i budget 2026 baseras på 51 färre elever än budget 2025. Den förväntade volymminskningen motsvarar 5,7 miljoner kronor i lägre kostnader. Därtill ökar budgeten med 2,2 miljoner kronor till följd av övrig förändring på volymrelaterade kostnader, främst till följd av en justering av genomsnittlig programpeng. Den genomsnittliga gymnasiepengen kan variera från år till år baserat på vilka program som Danderyds elever väljer att gå.

Kommunal vuxenutbildning

Budgeten för kommunal vuxenutbildning uppgår 2026 till 9,0 miljoner kronor, vilket är 0,2 miljoner kronor (2 procent) högre än budget 2025.

Anpassad skola

Budgeten för anpassad grund- och gymnasieskola uppgår 2026 till 22,6 miljoner kronor, en minskning med 3,8 miljoner kronor (14 procent) jämfört med 2025. Uppräkningen av pengnivåerna följer övriga skolformer vilket innebär 2 procent för den anpassade grundskolan och 2,8 procent för den anpassade gymnasieskolan. Totalt motsvarar uppräkningsen 0,6 miljoner kronor.

För år 2026 budgeteras 23 elever i den anpassade grundskolan, vilket är fyra färre elever än budget 2025. I den anpassade gymnasieskolan budgeteras för 11 elever, vilket även det är fyra elever färre än föregående år. Anledningen till det lägre elevantalet är att flera av eleverna går ut årskurs 9 samt gymnasiet under kommande år. Mottagandet av nya elever i den anpassade skolan förväntas inte ske i samma omfattning och takt. Förändringen av antalet elever samt förväntad fördelning mellan behovsgrupper ger minskade kostnader om 3,3 miljoner kronor. Kostnaderna för skolskjuts har sjunkit de senaste åren och utgör 2026 1,4 miljoner kronor av budgeten, vilket är en sänkning med 1,1 miljoner kronor jämfört med föregående år.

Övrig verksamhet

Budgeten för övrig verksamhet uppgår 2026 till 3,7 miljoner kronor och inkluderar en uppräkningsen av kostnader med 1 procent.

Övrig verksamhet inkluderar främst kostnader för ungdomsmottagning, öppen förskola, sjukhusskola och verksamhetsförlagd utbildning (VFU).

2027–2028

Plan 2027 och 2028 är uppräknade med 1 procent per år.

Volymförändringar med utgångspunkt i befolkningsprognosen från mars 2025 är inkluderade. Både 2026 och 2027 prognostiseras lägre volymer inom förskola, grundskola och gymnasium. De lägre volymerna resulterar i att budgeten minskar kommande år.

Planen för 2027 uppgår till 970,2 miljoner kronor, vilket är 10,6 miljoner kronor (1 procent) lägre än budget 2026. Uppräkningen på 1 procent motsvarar en ökning på 9,8 miljoner kronor, medan totalt 184 färre prognostiserade barn och elever minskar kostnaderna med 20,4 miljoner kronor.

Planen för 2028 uppgår till 962,3 miljoner kronor, vilket är 7,9 miljoner kronor (mindre än 1 procent) lägre än budget 2027. Uppräkningen på 1 procent motsvarar en ökning på 9,7

BUDGET OCH PLAN

miljoner kronor, medan totalt 163 färre prognostiserade barn och elever minskar kostnaderna med 17,6 miljoner kronor.

Volymer

Tabellen visar nettokostnad för volymer för åren 2024 - 2028.

Nettokostnad för volymer (mnkr)	Utfall 2024	Prognos 2025	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Förskola	-181,5	-193,2	-203,2	-195,4	-196,2	-197,5
Grundskola	-529,2	-550,5	-560,5	-542,5	-533,0	-528,1
Gymnasium	-175,9	-175,2	-175,2	-176,5	-173,9	-168,9
Kommunal vuxenutbildning	-7,0	-8,8	-8,8	-9,0	-9,1	-9,2
Anpassad skola	-23,2	-26,4	-26,4	-22,6	-22,8	-23,1
Nettokostnader	-916,8	-954,1	-974,1	-946,0	-935,0	-926,8

Tabellen visar antal barn och elever åren 2024 - 2028.

Antal (stycken)	Utfall 2024	Prognos 2025	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Förskola	1 458	1 419	1 484	1 413	1 400	1 391
Grundskola	4 573	4 380	4 450	4 218	4 088	3 996
Gymnasium	1 709	1 661	1 671	1 620	1 579	1 517
Anpassad skola	40	42	42	34	34	34
Summa antal	7 780	7 502	7 647	7 285	7 101	6 938

Beräkningen av antal barn och elever inom utbildningsnämndens verksamhetsområden är gjorda med utgångspunkt i den senaste befolkningsprognosen från mars 2025. I jämförelse med tidigare års befolkningsprognoser är det betydligt färre barn i den här prognosen än tidigare år. Till följd av det är såväl utfallssiffror för 2024 som prognostiserade siffror för 2025 betydligt lägre än vad som budgeterats för dessa år. Lägre volymer leder till lägre kostnader för utbetald peng och följaktligen ett överskott mot budget.

Budgeterade nettokostnader för 2026 baseras på 7 285 barn och elever, vilket är 362 färre än i budget 2025. Delar av minskningen kan ses redan i prognosen för 2025 och resterande är en förväntad minskning till 2026. Totalt motsvarar de lägre volymerna 48,6 miljoner kronor i minskade kostnader. Volymerna förväntas fortsätta minska även under 2027 och 2028.

Investeringar

Årliga anslag

Tabellen visar årliga anslag för åren 2026 - 2028.

Årliga anslag (mnkr)	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Investeringar egen regi	-3,0	-3,0	-3,0
Nettoutgifter	-3,0	-3,0	-3,0

Utbildningsnämndens investeringsbudget för 2026 uppgår till 3,0 mnkr och består främst av nya möbler, tillgänglighetsåtgärder och mindre anpassningar inom resultatenheterna i egen regi.

Risker

Avsnittet redogör för risker av väsentlig karaktär fördelat på ekonomiska risker, risker för verksamhet och omvärldsrisker. Riskerna beskrivs utifrån vilken sannolikhet och de konsekvenser riskerna kan ha om de inträffar under verksamhetsåret. Vid ekonomisk risk anges ett spann i miljoner kronor.

Ekonomiska risker

Utbildningsnämndens hemkommunansvar

Riskerna består främst i eventuella avvikelser gentemot den befolkningsprognos som används vid budgetarbetet. Budgeten består till största del av kostnader för grundbelopp till förskola, grundskola, gymnasium, anpassad grund- och gymnasieskola samt vuxenutbildning. Beräkningen av antal barn och elever i budget 2026 är baserad på befolkningsprognosen från mars 2025. Budgeterade kostnader beräknas utifrån befolkningsprognosen samt vissa antaganden, exempelvis gällande andel som går på fritids och vilka gymnasieprogram som Danderyds elever går. Det ekonomiska utfallet är kopplat till dessa volymer. Kostnaden per barn/elev varierar mellan 100.000 kronor och 150.000 kronor beroende på ålder och verksamhet. För en elev i den anpassade grund- och gymnasieskolan är den genomsnittliga kostnaden per elev drygt 600.000 kr. Då kostnaden per barn/elev varierar innebär det att även små avvikelser i volym kan ge stora överskott eller underskott mot budget.

Utbildningsnämndens verksamheter i egen regi

Utbildningsnämnden ser en fortsatt risk att inte alla grundskolor kommer att nå en budget i balans under 2026. Det sjunkande elevunderlaget i kombination med små skolenheter och små klasser med få elever innebär lägre intäkter. Samtidigt ökar lokalkostnaderna till följd av kommande och pågående renoveringar/ombyggnationer samt lönekostnaderna till följd av nya avtal.

Nuvarande löneavtal för Sveriges lärare och Kommunal löper ut 31 mars 2025. Nya avtalet för Sveriges lärare innebär en uppräknings av löner med 3,4 procent 2025 och 3 procent 2026. Nya avtalet för Kommunal innebär en lönehöjning med i genomsnitt 1.000 kr per medarbetare, vilket motsvarar ungefär 3,0 – 3,4 procent.

2025 års uppräknings av löner beräknas bli cirka 1,0 miljoner kronor högre än budgeterat för förskolorna och cirka 3,2 miljoner kronor högre än budgeterat för grundskolorna, vilket är en ökad kostnad som följer med till budget 2026. Detta är en risk utöver den negativa avvikelse om 3,6 miljoner kronor som prognostiserades för egen regi i "Budgetuppföljning per mars 2025" (UN 2025/0135). 2026 års uppräknings av löner beräknas dock kompenseras fullt ut av det sänkta PO-pålägget.

Programpengen för gymnasium ska enligt planeringsförutsättningarna räknas upp med 2,8 procent, men sedan justeras i enlighet med rekommendation från Storsthlm. Om den beslutade uppräknings inom ramen för samverkansavtalet blir lägre än 2,8 procent innebär det effektiviseringskrav för Danderyds gymnasium för att nå en budget i balans.

Större fokus på beredskaps- och säkerhetsarbete riskerar ökade kostnader avseende system, utbildningar och arbetstid. Detta arbete omfattar samtliga verksamheter inom förvaltningen.

Risker för verksamhet

Verksamhetsrisker egen regi

Minskade volymer, det vill säga färre barn och elever till förskolor och skolor, kommer innebära stora utmaningar för att kunna genomföra nödvändig omställning. I kombination med kommande besparingskrav riskerar det innebära att verksamheterna enbart kan anpassa sina kostnader genom minskning av personal. Effekterna kommer variera mellan verksamheterna utifrån bland annat storlek och fyllnadsgrad i grupper/klasser. För en del enheter kan det innebära svårigheter att bibehålla dagens kvalitet. Det finns också en risk att vissa enheter kommer till en gräns där personalminskning inte längre är möjlig, det vill säga det finns en svårighet att säkerställa omsorgsansvaret och samtidigt nå en budget i balans. Sammantaget finns en risk för stora utmaningar att bibehålla dagens ambitionsnivå och samtidigt behålla nuvarande organisation av förskolor och skolor.

Elevhälsan inom egen regi ser en risk i det fortsatta arbetet med barn i behov av särskilt stöd, förebygga psykisk ohälsa samt ambitionen att minska skolfrånvaro, om det inte finns ekonomiska förutsättningar för att förstärka den egna regin med ytterligare psykologtjänst samt kuratorstjänst.

Inom förskolan finns behov av en ökning av ledarskapsresurs för att stötta rektorer som idag kan ha upp till 45 direktrapporterande medarbetare. Detta för att förhindra risken för en försämrad arbetsmiljö, att kunna stärka kvaliteten i förskolan samt att Danderyds kommun ska fortsätta vara en attraktiv arbetsgivare.

Mörby ungdomsmottagning får minskade resurser till följd av 0,5 miljoner kronor i lägre årliga statsbidrag, vilket riskerar att påverka bemanningen.

Det kommunala ansvaret att tillhandahålla förskola och skola

Kommunen behöver ha en beredskap för att kunna tillhandahålla förskole- och skolplatser för alla Danderyds barn och elever. I de fall då barn och elever står utan utbildningsplats till följd av exempelvis en nedläggning av fristående verksamhet i kommunen så måste den kommunala huvudmannen säkerställa mottagande av barn och elever i sina verksamheter. Det sjunkande elevunderlaget medför svårigheter för den kommunala huvudmannens långsiktiga planering med avseende på både ekonomi och kvalitet i verksamheterna.

Regulatoriska förändringar ger nya förutsättningar

Den pågående läroplansutredningen i Sverige, presenterad i februari 2025 (SOU 2025:19), föreslår flera betydande förändringar för skolan med syfte att stärka undervisningens kvalitet och elevernas kunskapsutveckling. Mycket kortfattat innebär förändringarna bland annat:

- *Tydligare fokus på grundläggande kunskaper*

Kursplanerna ska betona grundläggande kunskaper och färdigheter specifika för varje ämne. Inslag av analys och individuellt arbete ska minska till förmån för en mer strukturerad undervisning.

- *Förändringar i förskolans läroplan*

Kravet på att använda digitala verktyg i förskolan tas bort. Förskollärare får ett tydligare ansvar för att välja arbetssätt och lärverktyg baserat på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

BUDGET OCH PLAN

- Tioårig grundskola från 2028

Förskoleklassen upphör som skolform och ersätts av en ny första årskurs i grundskolan. Grundskolan utökas därmed till tio år, med start hösten 2028.

Förändringarna kommer att ställa krav på att lärare i alla skolformer (inklusive förskollärare) anpassar sig till den nya läroplanen och dess innehåll. Det är i skrivande stund inte klart hur implementeringen kommer att ske, vilket eventuellt statligt stöd som kommer att finnas att tillgå, men det som går att förutse är att implementeringen kommer att generera en ökad kostnad i form av tid och arbete för lärare och rektorer. Man behöver avsätta tid för att läsa in sig i de nya styrdokument, förstå hur de ska tolkas och tillämpas och sist men inte minst – leda undervisningen och sätta betyg (senare årskurser) utifrån nya krav och kriterier.

Den tioåriga grundskolan innebär att förskoleklassen upphör som skolform och ersätts av en ny första årskurs i grundskolan, och årskurs 10 blir därmed den avslutade årskursen i den obligatoriska grundskolan. Detta kommer att ha en påverkan på kommunens skolor avseende organisation, pedagogik och ekonomi. Beroende på hur övergångsregler utformas finns det en risk för att personalkostnader kommer att öka och organisationen behöver anpassas utifrån de nya förutsättningarna.

- Bemannade skolbibliotek från 1 juli 2025

From 1 juli 2025 ska alla elever ska ha tillgång till ett bemannat skolbibliotek och varje huvudman ska ha en skolbiblioteksplan som ska beskriva hur skolbiblioteket ska organiseras och bidra till elevernas lärande, vilket kan innebära ökade kostnader för grund- och gymnasieskolor.

Omvärldsrisker

Enligt SCBs befolkningsframskrivningar¹ förväntas barn i både för- och grundskoleåldern att sjunka i nästan alla kommuner. Det ställer stora krav på kommunerna likväl Danderyd att fortsätta anpassa utbudet av förskole- och skolplatser.

Omvärldsanalys

I det följande görs en kortare jämförelse med följande Stockholmskommuner: Sollentuna, Täby, Lidingö och Nacka.

Förskola

Personaltätheten i Danderyds förskolor har de senaste fem åren varierat något – från 4,9 barn per årsarbetare till som mest 5,6 barn per årsarbetare. 2024 stärktes personaltätheten något i Danderyd då antalet barn per årsarbetare sjönk från 5,6 till 5,3. Enskild huvudman har en något högre personaltäthet än kommunal huvudman i Danderyd. I jämförelse med ovan nämnda Stockholmskommuner har Danderyd tillsammans med Lidingö den högsta personaltätheten. Skillnaden mellan kommunerna ska dock inte överdrivas – det handlar om marginella skillnader i personaltäthet som tenderar att fluktuera från år till år.

I jämförelse med år 2023 har förskollärartätheten stigit i Danderyd (2024) – från 20,3 barn per årsarbetande förskollärare till 18,2 barn. Detta gör att Danderyd har en förskollärartäthet som

¹ <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning-och-levnadsforhallanden/befolkningens-sammansattning-och-utveckling/befolkningsframskrivningar/>

BUDGET OCH PLAN

tangerar genomsnittet för liknande kommuner. Det kan noteras att skillnaden mellan enskild huvudman och kommunal huvudman är relativt stor i Danderyd – det går 14,2 barn per legitimerad förskollärare i kommunal förskola medan motsvarande siffra är 27,9 för enskild huvudman.

Det är svårt att göra en exakt prognos över framtida personaltäthet i förskolan i Danderyd. Dels är det avhängigt barnunderlaget, dels är det avhängigt förskolornas förmåga att attrahera utbildad personal. Danderyd, i likhet med övriga Stockholmskommuner, har att hantera en hög rörlighet bland arbetstagare vilket kräver att kommunen agerar proaktivt för att erbjuda goda arbetsvillkor.

I sammanhanget bör det dock betonas att en förskolas kvalitet inte enkom kan bestämmas utifrån personaltätheten. Förskolans verksamhet är komplex och inrymmer flera kvalitetsdimensioner men allt annat lika är det positivt för barnen med en relativt sett hög personaltäthet. Ett annat sätt att bedöma förskolans kvalitet är att utgå från vårdnadshavarnas åsikter om verksamheterna. I den årligt genomförda förskolenkäten uppvisar Danderyds förskolor goda resultat. I Danderyd kan 96 procent av vårdnadshavarna rekommendera sitt barns förskola och 98 procent anser att barnen är trygga på förskolan. Danderyd har uppvisat höga siffror över tid vilket indikerar på stabilitet i verksamheterna.

Nettokostnadsavvikelsen för förskola visar tydligt på tal under noll i senast publicerad statistik (år 2023) och vid en jämförelse fem år tillbaka. Nettokostnadsavvikelsen jämför nettokostnaden med referenskostnaden ("statistiskt förväntad" kostnad). Negativa värden indikerar ett lägre kostnadsläge än förväntat. Nettokostnadsavvikelsen har tydligt sjunkit senaste åren, i samband med effektiviseringsåtgärder och besparingar för en ekonomi i balans.

Controllernätverket i Stockholm Norrort gör årligen en jämförelse för nätverkets deltagande kommuner. I nedan tabell jämförs Danderyds förskolepeng med utvalda jämförbara kommuner. För att göra pengarna mer jämförbara har den justerats för eventuella strukturbidrag (socioekonomisk fördelning) som kommuner kan betala ut utöver grundbelopp. Danderyds förskolepeng för såväl barn 1-2 år som 3-5 år ligger över genomsnittet för jämförbara kommuner i Stockholms län. Siffrorna avser budgetår 2025.

FÖRSKOLA INKL STRUKTURBIDRAG (kr/barn/år)	Danderyd	Lidingö	Nacka	Sollen- tuna	Solna	Sundby- berg	Tyresö	Täby	Vallen- tuna	Österåker	Medel	Median
Viktad genomsnittspeng 1-2 år	168 840	182 439	173 593	170 413	170 412	171 263	162 429	145 159	128 400	162 092	163 504	169 626
Viktad genomsnittspeng 3-5 år	139 272	134 847	146 049	141 177	146 094	143 438	135 928	108 473	128 400	118 924	134 260	137 600

Grundskola och gymnasieskola

Även om måluppfyllelsen, givet de socioekonomiska bakgrundsfaktorerna, ska vara mycket hög i Danderyd, bör det framhållas att kommunen presterar väl både över tid och i jämförelse med jämförbara kommuner. För de yngsta eleverna som får betyg, åk 6, har Danderyd den högsta måluppfyllelsen av rikets kommuner² och högre än samtliga jämförbara kommuner. För eleverna i åk 9 är måluppfyllelsen liknande – med en gymnasiebehörighet på 96 procent når Danderyds elever den näst högsta måluppfyllelsen i riket för kommuner med minst 60 avgångselever (ca 2-3 klasser). För de äldsta eleverna har Danderyd rikets högsta andel elever med gymnasieexamen efter fyra år - 89 procent av Danderydseleverna når gymnasieexamen efter fyra år av.

Orsakerna bakom den höga måluppfyllelsen i Danderyds skolor är flera. Dels vittnar forskningen om ett tydligt samband mellan socioekonomiska variabler och skolresultat, dels kan betydelsen av hög kompetens i lärarkåren inte underskattas. Det som får anses vara mest

² Kommuner med färre än 30 elever är av sekretessskäl exkluderade i jämförelsen.

BUDGET OCH PLAN

påverkningsbart i sammanhanget är lärarnas kompetens och utbildning. Även om Danderyds andel grundskollärare med legitimation och behörighet i minst ett ämne är länets högsta (83,6 procent per 2024), bör vikten av proaktivt agerande belysas. Givet Stockholmsregionens hårda konkurrens på utbildade lärare blir rekryteringsfrågan central. För att hantera situationen på bästa möjliga sätt behöver Danderyd som skolkommun därför vinnlägga sig om att ge lärare goda förutsättningar med avseende på arbetsmiljö, fortbildning och konkurrenskraftig löneutveckling.

Nettokostnadsavvikelsen för fritidshem, grundskola F-9 och gymnasieskola visar samtliga på tal under noll i senast publicerad statistik (år 2023). Statistiken avser kostnadsjämförelse för hemkommun. Nettokostnadsavvikelsen jämför nettokostnaden med referenskostnaden ("statistiskt förväntad" kostnad). Negativa värden indikerar ett lägre kostnadsläge än förväntat.

Controllernätverket i Stockholm Norrort gör årligen en jämförelse för nätverkets deltagande kommuner. I nedan tabell jämförs Danderyds skolpeng med utvalda jämförbara kommuner. För att göra pengan mer jämförbar har den justerats för eventuella strukturbidrag (socioekonomisk fördelning) som kommuner kan betala ut utöver grundbelopp. För förskoleklass och årskurs 1 jämförs skolpeng inklusive fritidspeng då större delen av eleverna i den åldern även är inskrivna på fritids. Danderyds peng för förskoleklass ligger under genomsnittet medan Danderyds peng för årskurs 1 (kan läsas årskurs 1-3 då alla kommuner har samma peng för årskurs 1-3) är högst av alla jämförbara kommuner. Danderyds peng för såväl årskurs 4 ligger över genomsnittet och endast Sollentuna och Solna har högre ersättning. Årskurs 6 ligger precis under genomsnittet, medan årskurs 7 (åk 7-9) ligger över genomsnittet för jämförbara kommuner. Siffrorna avser budgetår 2025.

GRUNDSKOLA INKL STRUKTURBIDRAG (kr/elev/år)	Danderyd	Lidingö	Nacka	Sollen- tuna	Solna	Sundby- berg	Tyresö	Täby	Vallen- tuna	Österåker	Medel	Median
Förskoleklass inkl fritids	121 344	132 069	119 255	133 190	134 455	122 717	136 516	110 121	121 000	113 478	124 415	122 031
Årskurs 1 inkl fritids	147 132	132 069	136 119	133 560	142 741	138 359	139 967	130 120	121 000	128 211	134 928	134 840
Årskurs 4	101 472	101 399	96 258	106 397	102 582	92 297	97 084	95 281	80 700	91 103	96 457	96 671
Årskurs 6	101 472	108 119	96 258	106 397	102 582	92 297	97 084	104 741	95 000	109 243	101 319	102 027
Årskurs 7	110 532	108 119	119 313	122 105	105 338	105 592	108 298	104 741	95 000	109 063	108 810	108 209